

**УСТАВЕН СУД
НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**

ПРЕГЛЕД

**за работата на Уставниот суд
за 2018 година**

Скопје, март 2019 година

СОДРЖИНА

I.	ВОВЕД	3
II.	ПОДАТОЦИ ЗА ВКУПНИОТ БРОЈ НА ПРЕДМЕТИ И ВИДОВИТЕ НА АКТИ НА СУДОТ СО КОИ СЕ РЕШЕНИ ПРЕДМЕТИТЕ	4
	II.1. Примени предмети	5
	II.2. Решени предмети.....	7
III.	СТАВОВИ НА СУДОТ ЗАЗЕМЕНИ ПРИ ОДЛУЧУВАЊЕТО	11
	1. Интервентни одлуки на Судот	11
	1.1. Одлуки за укинување на закони	11
	1.2. Одлуки за поништување или укинување на други прописи и општи акти и колективни договори	20
	2. Решенија за неповедување постапка	30
	3. Барања за заштита на слободи и права	38
	4. Издвоени мислења	39
IV.	ЈАВНОСТ ВО РАБОТАТА НА СУДОТ	39
V.	МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА	40
VI.	СОРАБОТКА ВО РАМКИТЕ НА ПРОЕКТОТ ЗА ХОРИЗОНТАЛНА СОРАБОТКА НА СОВЕТОТ НА ЕВРОПА И ЕВРОПСКАТА УНИЈА	44
VII.	СОРАБОТКА СО TAIEХ ПРОГРАМАТА НА ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА.....	44
VIII.	МАТЕРИЈАЛНИ УСЛОВИ ЗА РАБОТА	45

I. ВОВЕД

Уставниот суд на Република Северна Македонија во периодот од 1 јануари 2018 заклучно со 31 декември 2018 година, својата функција ја извршуваше во рамките на надлежностите утврдени во членот 110 од Уставот според кој Судот:

- одлучува за согласноста на законите со Уставот;
- одлучува за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите;
- ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност;
- решава за судирот на надлежностите меѓу носителите на законодавната, извршната и судската власт;
- решава за судирот на надлежностите меѓу органите на Републиката и единиците на локалната самоуправа;
- одлучува за одговорноста на претседателот на Републиката;
- одлучува за уставноста на програмите и статутите на политичките партии и на здруженијата на граѓаните и
- одлучува за други прашања утврдени со Уставот.

При извршување на работите од својата надлежност Судот, покрај квалитетот, ја обезбеди и потребната ефикасност и ажурност во своето работење.

Во текот на 2018 година Судот работеше во полн состав.

Од 11 јануари 2018 година функцијата уставен судија започнаа да ја вршат новоизбраните судии: проф.д-р Осман Кадриу и д-р Дарко Костадиновски, а од 5 март 2018 година судијата Насер Ајдари.

Судот во текот на 2018 година одржа 32 седници, една јавна расправа по поднесено барање за заштита на слободите и правата и оствари неколку консултативни разговори со учесници во постапката и други заинтересирани лица согласно член 18 став 4 од Деловникот на Уставниот суд на Република Северна Македонија.

II. ПОДАТОЦИ ЗА ВКУПНИОТ БРОЈ НА ПРЕДМЕТИ И ВИДОВИТЕ НА АКТИ НА СУДОТ СО КОИ СЕ РЕШЕНИ ПРЕДМЕТИТЕ

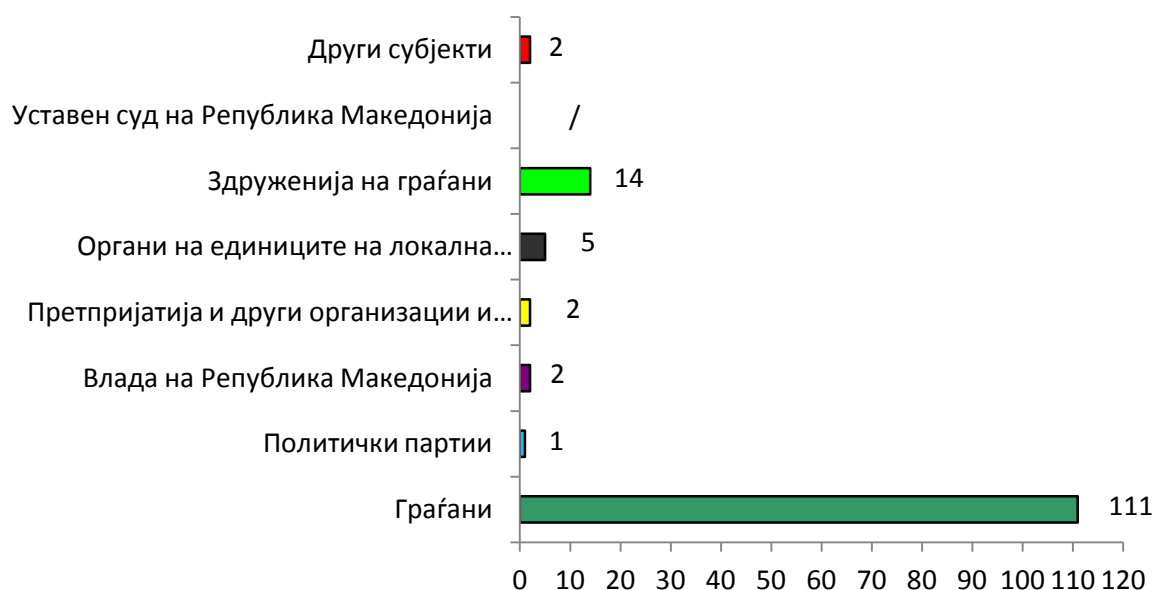
Во периодот од 1 јануари 2018 заклучно со 31 декември 2018 година, Судот постапуваше по вкупно **282** предмети. Од нив, **137 предмети** беа примени во текот на 2018 година, а **145** беа пренесени како **незавршени** од претходните години. Од вкупниот број на предмети во работа во текот на годината беа **завршени 211 предмети**, а останаа **незавршени 71 предмети**.

II.1. ПРИМЕНИ ПРЕДМЕТИ

Примени предмети според подносителите на иницијативите

Подносителите на иницијативи	број на предмети
Граѓани	111
Политички партии	1
Влада на Република Македонија	2
Претпријатија и други организации и заедници	2
Органи на единиците на локална самоуправа	5
Здруженија на граѓани	14
Уставен суд на Република Македонија	/
Други субјекти	2
ВКУПНО	137

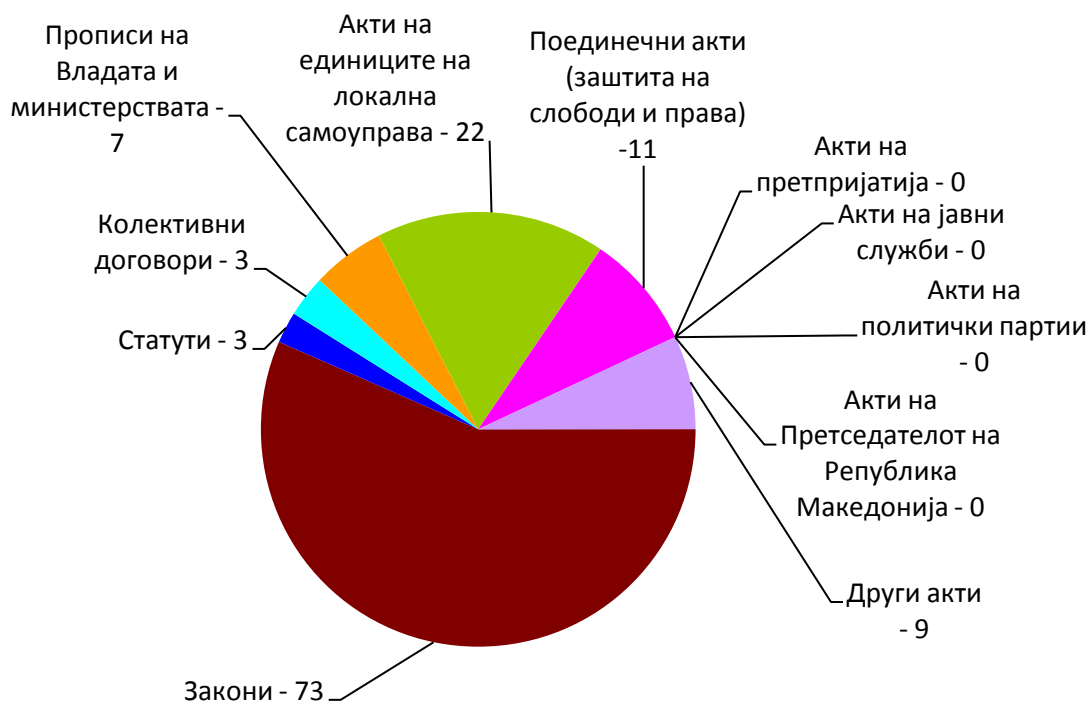
Подносителите на иницијативи

Примени предмети според видот на оспорениот акт

Вид на оспорен акт	број на предмети
Закони	73
Статути	3
Колективни договори	3
Прописи на Владата на РМ и на министерствата	7
Акти на Собранието на Република Македонија	9
Акти на единиците на локална самоуправа	22
Поединечни акти (заштита на слободи и права)	11
Акти на претпријатија	/
Акти на јавни служби	/
Акти на политички партии	/
Акти на Претседателот на Република Македонија	/
Други акти	9
ВКУПНО	137

Вид на оспорен акт

Примени предмети според видот на надлежноста на судот и според правната област на оспорениот акт

Вид на надлежност на Уставниот суд	број на предмети
I. Оценка на уставност и законитост (по области)	126
1. Одбрана, безбедност и внатрешни работи	2
2. Надворешни работи	/
3. Финансии, даноци и други јавни давачки и надоместоци	6
4. Стопанство	7
5. Јавни претпријатија, јавни установи, институции што вршат јавни овластувања	/
6. Организација и работа на органите на државната власт: (Собрание на Република Македонија, Претседател на Република Македонија, Влада на Република Македонија и државна управа, правосуден систем (судови, Судски совет на Република Македонија, Јавно обвинителство, Државно правобранителство, адвокатура, нотаријат, извршители, медијатори) и Народен правобранител	29
7. Избори, референдум, политички партии, здруженија на граѓани и фондации, јавни собири	10
8. Верски права и слободи	/
9. Права на странците	1
10. Имотно-правни односи	4
11. Урбанизам и градежништво	12
12. Сообраќај и врски	1
13. Животна средина	1
14. Работни односи	10
15. Пензиско и инвалидско осигурување	2
16. Социјална и здравствена заштита	1
17. Односи во бракот и семејството	1
18. Образование, наука и култура	7
19. Јавно информирање	1
20. Локална самоуправа	8
21. Комунални дејности	2
22. Останато	21
II. Барања за заштита на слободи и права	11
III. Судир на надлежност	/
IV. Одговорност на претседателот на Републиката	/
V. Одлучување за уставноста на програмите и статутите на политичките партии и здруженија на граѓани	/
VI. Други надлежности на Уставниот суд	/

ВКУПНО

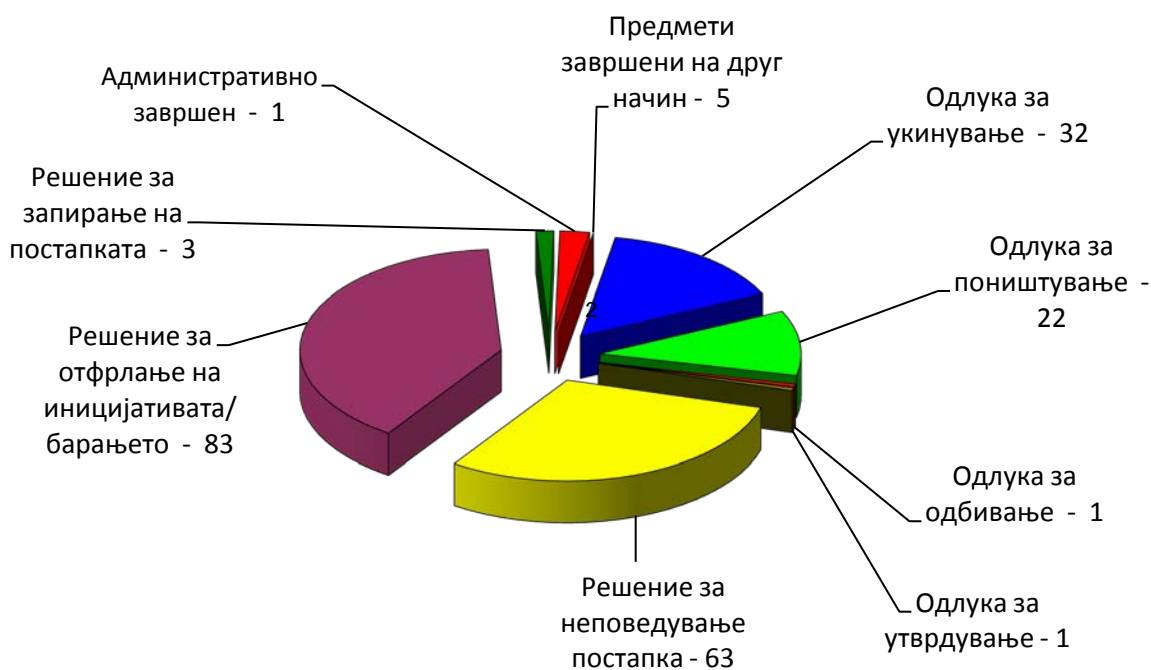
137

II.2. РЕШЕНИ ПРЕДМЕТИ

Решени предмети според видот на актот на Судот со кои е завршена постапката

Вид на акт со кој е завршена постапката	број на предмети
Одлука за укинување	32
Одлука за поништување	22
Одлука за одбивање	1
Одлука за утврдување	1
Решение за неповедување постапка	63
Решение за отфрлање на иницијативата/барањето	83
Решение за запирање на постапката	3
Административно завршен	1
Предмети завршени на друг начин	5
ВКУПНО	211

Вид на акт со кој е завршена постапката

Решени предмети во кои биле оспорени закони:

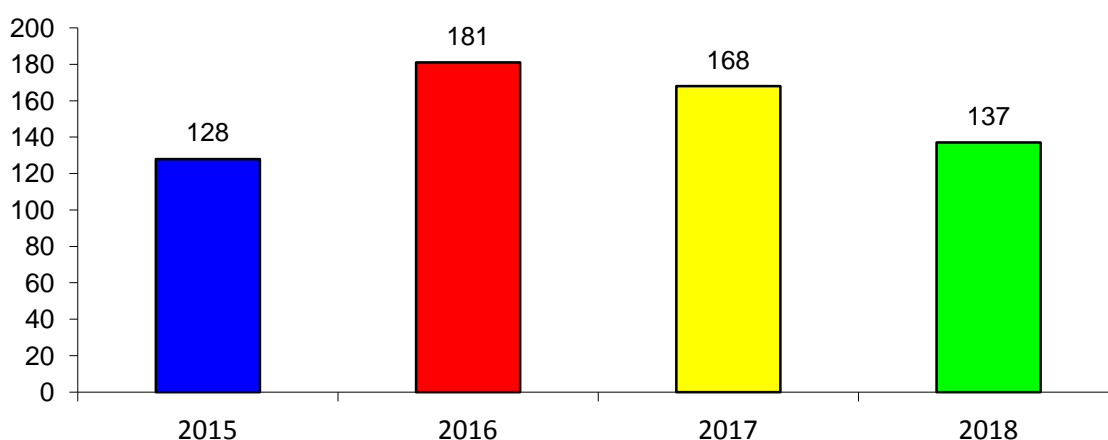
Вид на акт со кој е завршена постапката	број на предмети
Со одлука за укинување	22
Со одлука за поништување	/
Со решение за неповедување постапка	47
Со решение за отфрлање на иницијативата	40
Со решение за запирање на постапката	2
Административно завршени	1
ВКУПНО	112

Анализата на вкупните податоци покажува дека вкупниот број на примени предмети во текот на 2018 – 137 предмети, споредено со 2017 година кога биле примени 168 предмети е намален, односно во 2018 година беа примени 31 предмет помалку во однос на 2017 година, а во однос на 2016 година кога биле примени 181 предмет, исто така бројот на примените предмети е намален, но споредено со 2015 година кога биле примени 128 предмети, бројот на примени предмети во 2018 година е зголемен за 9 предмети.

Број на примени предмети по години

Во текот на 2018 година, како и во претходните години, најголем дел од работата на Судот се однесуваше на оценување на согласноста на законите со Уставот. Така, од вкупно 137 примени предмети, во 73 од нив (што во проценти изнесува 53.3%) се оспорени закони. Овој процент е зголемен во споредба со 2017 година кога процентуалното учество на предметите во кои биле оспорени закони во однос на вкупниот број предмети изнесувал 49,4%.

Од вкупниот број на предмети од 2018 година во кои беа оспорени закони - 73, Уставниот суд ја оценуваше уставноста на вкупно 61 закони, од кои најчесто предмет на оспорување беа: Законот за извршување кој беше оспорен во 8 предмети, Законот за пензиското и инвалидското осигурување во 7 предмети, Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, Законот за општата управна постапка и Законот за работните односи кои беа оспорени во 4 предмети.

Во текот на 2018 година, Уставниот суд донесе вкупно 54 одлуки (укинувачки/поништувачки) што е зголемување во однос на: 2017 година кога биле донесени 21 одлуки, 2016 година кога биле донесени 16 одлуки и во 2015 година, 11 одлуки. Воедно, и бројот на решенија за неповедување на постапка е зголемен – 63 во однос на 2017 година кога биле донесени 47 решенија, а намален во однос на 2016 година кога биле донесени 67 решенија и 2015 година кога биле донесени 73 решенија. Исто така, се бележи зголемен број на решенија за отфрлање на иницијативите – 83, во споредба со 2017 година кога биле донесени 63 решенија и со 2016 година кога биле донесени 73 решенија.

Од вкупниот број на други прописи и општи акти кои беа оспорени пред Уставниот суд - 53 , во текот на 2018 година пред Уставниот суд беа оспорени вкупно 19 одлуки за распишување на референдум на локално ниво, од кои 14 одлуки се однесуваат на распишување на референдум на локално ниво за населување и интеграција на бегалци/мигранти, а 5 се однесуваат на распишување на референдум на локално ниво за изградба на рудници.

Пред Уставниот суд, во 2018 година беше оспорена и Одлуката за распишување на референдум бр.08-4666/1 донесена од Собранието на Република Македонија на 30 јули 2018 година, за која Судот не поведе постапка. Потоа беа примени уште 3 иницијативи за оспорување на уставноста и законитоста на истата одлука, во кои Судот ги отфрли иницијативите согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд, односно поради *res judicata*, како и од причина што оспорениот акт е исцрпен во својата примена поради одржување на референдумот, што преставува уште една процесна пречка за постапување по иницијативите и причина за отфрлање на истите согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд.

Исто така, Уставниот суд ги отфрли иницијативите поднесени за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за пристапување кон измена на Уставот на Република Македонија, бр.08-6054/1, донесена од Собранието на Република Македонија на 19 октомври 2018 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.192/2018). Имено, Судот, оцени дека Одлуката не претставува пропис во смисла на член 110 алинеја 2 од Уставот со оглед дека не уредува права и обврски на неопределени субјекти кои ќе се најдат во определена општествена ситуација, поради што, Судот утврди

дека не е надлежен да постапува по овие иницијативи и ги отфрли иницијативите согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд.

Во текот на 2018 година до Судот беа поднесени 11 барања за заштита на слободи и права врз основа на член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, што претставува зголемување во однос на поднесените барања за заштита на слободи и права во 2017 година кога биле примени 5 барања и во 2016 година кога беа примени 8 барања, но споредено со претходните години претставува намалување (во 2015 година биле поднесени 13, во 2014 година биле поднесени 13 барања, во 2013 година биле поднесени 22 барања, во 2012 година биле поднесени 25 барања, во 2011 биле поднесени 23 барања).

III. СТАВОВИ НА СУДОТ ЗАЕМЕНИ ПРИ ОДЛУЧУВАЊЕТО

1. ИНТЕРВЕНТНИ ОДЛУКИ НА СУДОТ¹

Во периодот од 1 јануари до 31 декември 2018 година, како што е веќе истакнато, Судот со одлука за поништување или укинување на закони и други прописи заврши вкупно **54 предмети**.

1.1. Одлуки за укинување на закони

Судот интервенираше во повеќе **закони** од различни области и тоа:

1. Уставниот суд со Одлука У.бр.129/2016 од 24 јануари 2018 година, ги укина член 12 став 13 и член 20 став 1 точка „f“ во делот: „и (13)“ од **Законот за нотаријатот** (“Службен весник на Република Македонија” број 72/2016 и 142/2016).

Неположувањето на стручниот испит на нотарот не може да добие квалификација на казниво дело, односно дејствие кое по својата природа е општествено опасно и кое треба да биде санкционирано со парична казна, поради што таквото законско решение е непропорционално со целта која сака да се постигне, нема основ ниту според видот, ниту според висината

¹ Во овој дел на Прегледот се дадени сентенци од сите интервентни (поништувачки и укинувачки) одлуки, кои се однесуваат и на законите и на подзаконските акти, донесени во текот на 2018 година, при што редоследот е хронолошки, односно според времето на донесувањето на одлуката/решението.

на пропишаната казна и ваквата регулатива води кон повреда на начелото на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

2. Уставниот суд со Одлука У.бр.135/2016 од 24 јануари 2018 година, го укина член 28 став 1 во делот: „Барањето за извршување на извршната исправа чија вредност на главното побарување е над 10.000 евра задолжително го составува адвокат и содржи адвокатски печат и потпис, освен во случаите кога доверител при извршувањето е Република Македонија, банка, штедилница, финансиско друштво, давател на финансиски лизинг или друштво за осигурување како правно лице“; член 86 став 1 во делот: „Приговорот на извршно дејствие во предметите по извршната исправа чија вредност на главното побарување е над 10.000 евра задолжително го составува адвокат и содржи адвокатски печат и потпис, освен во случаите кога како странка во извршувањето се јавуваат Република Македонија, банка, штедилница, финансиско друштво, давател на финансиски лизинг или друштво за осигурување како правно лице и член 87 став 1 во делот: „Жалбата против решението донесено по приговор на извршно дејствие во предметите по извршната исправа чија вредност на главното побарување е над 10.000 евра задолжително го составува адвокат и содржи адвокатски печат и потпис освен во случаите кога жалбата ја поднесува извршителот кој преземал извршни дејствија, или кога како странка при извршувањето се јавуваат Република Македонија, банка, штедилница, финансиско друштво, давател на финансиски лизинг или друштво за осигурување како правно лице, од **Законот за извршување** („Службен весник на Република Македонија” број 72/2016 и 142/2016).

Задолжителното инволвирање на адвокат за составување на поднесоците (барањето за извршување, приговорот и жалбата) кога вредноста на главното побарување е над 10.000 евра, и неприменувањето на ова правило кога главното побарување е до 10.000 евра, како и кога странка во извршувањето е Република Македонија, банка, штедилница, финансиско друштво, давател на финансиски лизинг или друштво за осигурување како правно лице и кога жалбата ја поднесува извршителот кој преземал извршни дејствија, не е во согласност со начелото на владеење на правото, начелото на еднаквост, начелото на уставност и законитост и со член 54 став 3 од Уставот на Република Македонија.

3. Уставниот суд со Одлука У.бр.167/2016 од 31 јануари 2018 година, го укина член 22 став 1 точка 5 од **Законот за приватно обезбедување** („Службен весник на Република Македонија“ бр.166/2012, 164/2013, 148/2015, 193/2015 и 55/2016).

Законскиот услов за добивање на лиценца за обезбедување предвидува физичкото лице да биде неосудувано со правосилна судска пресуда или против него да не се води кривична постапка за кривично дело за кое се гони по службена должност, при што, независно од содржината на правосилна судска пресуда односно од видот на кривичното дело и видот на изречената казна, како и независно од непостоењето на правосилна судска пресуда иако се води кривична постапка, физичкото лице со оспорената законска одредба трпи правна последица, што не е во согласност со темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска и членовите 13 став 1 и член 14 став 1 од Уставот.

4. Уставниот суд со Одлука У.бр.5/2017 од 31 јануари 2018 година, го укина член 136 ставови 3 и 4 од **Законот за пензиското и инвалидското осигурување** („Службен весник на Република Македонија“ бр.98/2012, 166/2012, 15/2013, 170/2013, 43/2014, 44/2014, 97/2014, 113/2014, 160/2014, 188/2014, 20/2015, 61/2015, 97/2015, 129/2015, 147/2015, 154/2015, 173/2015, 217/2015 и 27/2016).

Обновата на постапката во Законот за пензиско и инвалидско осигурување не може да биде уредена без рокови за поднесување на барање за обнова на постапката, како што е предвидено во оспорените одредби, бидејќи правната сигурност и владеењето на правото ќе се доведат во прашање доколку Фондот на пензиското и инвалидското осигурување по службена должност и граѓаните кои имаат статус на пензиски осигуреници можат во секое време, без рок да поднесуваат барање за обнова на постапката со цел да се промени веќе утврдено право од пензиско осигурување.

5. Уставниот суд со Одлука У.бр.12/2017 од 31 јануари 2018 година, ги укина член 45 ставови 6, 7 и 9 од **Законот за безбедност и здравје при работа** („Службен весник на Република Македонија“ бр.92/2007, 136/2011, 23/2013, 25/2013, 137/2013, 164/2013, 158/2014, 15/2015, 129/2015, 192/2015 и 30/2016).

Кога оспорените одредби упатуваат на правни институти кои не се предмет на уредување во нормата на кои се упатува станува збор за несоодветно упатување кое доведува до правна несигурност, нејаснотии и забуни во практикувањето на правото за субјектите кои се засегнати со конкретната правна проблематика што е во спротивност со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

6. Уставниот суд со Одлука У.бр.60/2017 од 31 јануари 2018 година, го укина членот 9 во делот „Законот за царински мерки за заштита на права од интелектуална сопственост“ од **Законот за царинската управа** („Службен весник на Република Македонија“ бр.46/2004, 81/2005, 107/2007, 103/2008, 64/2009, 105/2009, 48/2010, 158/2010, 53/2011, 113/2012, 43/2014, 167 /2014, 33/2015, 61/2015, 129/2015 и 23/2016).

Изменетиот член 9 од Законот за царинската управа уредува примена на непостоечко право од причини што во текстот на одредбата не е направена корекција на поранешниот Закон за царински мерки за заштита на права од интелектуална сопственост со Законот за царински мерки за спроведување на заштита на правата од интелектуална сопственост („Службен весник на Република Македонија“ бр.88/2015), кој е во сила со што се повредува уставниот принцип на владеење на правото утврден во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

7. Уставниот суд со Одлука У.бр.66/2017 од 31 јануари 2018 година, ги укина: делот: „министерот за трговија“ од член 6 став 2, член 7 став 2, член 9 став 2, член 10 став 1, член 11 став 1, член 12 став 5, член 13 став 2, член 14 ставови 2 и 3, член 16 став 1, член 18 ставови 1 и 2 и член 25 став 2; делот: „Министерство за трговија“ од член 8 став 3, член 11 став 2, член 12 став 7 и член 17 и делот: „Законот за стандардизација“ од член 12 став 3 од **Законот за контрола на квалитетот на земјоделските и прехранбените производи во надворешно-трговскиот промет** („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/1998 и 13/1999).

Кога оспорената одредба содржи надлежности и овластувања за правно непостоечки субјекти во правото создава правна несигурност, нејаснотии и забуни во практикувањето на правото за субјектите кои се засегнати со конкретната правна проблематика, како и за органите кои го применуваат овој закон што е во спротивност со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

8. Уставниот суд со Одлука У.бр.81/2017 од 31 јануари 2018 година, го укина член 169 став 4 во делот: „за утврдување и наплата на јавните приходи“ од **Законот за животната средина** („Службен весник на Република Македонија“ бр.53/2005, 81/2005, 24/2007, 159/2008, 83/2009, 48/2010, 124/ 2010, 51/2011, 123/2012, 93/2013, 187/2013, 42/2014, 44/2015, 129/2015, 192/2015 и 39/2016).

Оспорениот член од Законот за животна средина упатува на пропис кој воопшто не постои во правниот поредок, што не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, односно со принципот на владеењето на правото.

9. Уставниот суд со Одлука У.бр.49/2017 од 7 февруари 2018 година, го укина членот 15 од **Законот за изменување и дополнување на Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост** („Службен весник на Република Македонија“ бр.144/2014).

Оспорениот член содржи повикување на член кој не егзистира во законската рамка, што не е во согласност со темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија предвиден во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото и правната сигурност на граѓаните како нејзин составен дел.

10. Уставниот суд со Одлука У.бр.87/2017 од 21 февруари 2018 година, го укина членот 14 во делот: „потпретседател на Владата“ од **Законот за плата и другите надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Републиката** („Службен весник на СРМ“ број 36/1990 и "Службен весник на Република Македонија" број 38/ 1991, 23/1997, 37/2005, 84/2005, 121/2007, 161/2008, 92/2009, 42/ 2010, 97/2010, 162/2010, 11/2012, 145/2012, 170/2013 и 139/2014).

Законско определување на коефициент за плата на потпретседател на Владата што е јавна функција која не постои во правниот поредок на Република Македонија, претставува нејасна и неприменлива законска регулатива која не е во согласност со владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

11. Уставниот суд со Одлука У.бр.94/2017 од 28 март 2018 година, го укина член 77 став 2 од **Законот за општата управна постапка** („Службен весник на Република Македонија“ бр.124/2015).

Оспорената одредба којашто предвидува дека доставувањето преку пошта се смета за уредно на датумот кога е заверена потврдата за прием што е правно нејасна и неиздржана норма, бидејќи не е јасно дали таа заверка се однесува на заверка од страна на поштата или пак на лицето кое треба да го потврди приемот на писменото кое го доставува јавниот орган поради што не е во согласност со уставното начело на владеење на правото и начелото на уставност и законитост.

12. Уставниот суд со Одлука У.бр.76/2017 од 28 март 2018 година, го укина делот: „овластеното правно лице за вршење на технички преглед во постапката на регистрација на возило, односно правното лице надлежно за регистрација на пловниот објект да го уплати надоместокот“ од член 198-а став 2 од **Законот за животната средина** („Службен весник на Република Македонија“ бр.53/2005, 81/2005, 24/2007, 159/2008, 83/2009, 48/2010, 124/2010, 51/2011, 123/2012, 93/2013, 187/2013, 42/2014, 44/2015, 129/2015, 192/2015 и 39/2016).

Во случај кога Законот за животна средина се променил на начин што за правното лице повеќе не е предвидена обврска да го пресметува и наплатува надоместокот за животна средина, државниот инспектор за животна средина не може да врши контрола поврзана со овој надоместок или пак да го задолжува правното лице да врши уплата на истиот. Надзорот, по однос на исполнување на обврска која повеќе не постои, не е во согласност со владеењето на правото од членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, кое бара во правниот поредок да функционираат јасни, правно, издржани норми.

13. Уставниот суд со Одлука У.бр.174/2016 од 4 април 2018 година, ги укина член 3 точка 28-а во делот: „наменето за извоз“, член 16-а став 1 во делот: „наменето за извоз“, член 17 ставови 2 и 3 во деловите „наменето за извоз“, член 18 став 1 во делот: „наменето за извоз“ и член 19 став 1 во делот: „наменето за извоз“ од **Законот за виното** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 50/2010, 53/2011, 6/2012, 23/2013, 106/2013, 188/2013, 149/2015, 39/2016 и 172/2016).

Со изземањето на физичките и правните лица кои вршат откуп на винско грозје наменето за домашниот пазар од дефиницијата на трговец со винско грозје и со неможноста тие да вршат откуп на винско грозје е нарушена слободата на пазарот и претприемништвото и не е обезбедена еднаква правна положба на субјектите на пазарот.

14. Уставниот суд со Одлука У.бр.146/2017 од 18 април 2018 година, го укина член 236 став 1 во делот: „ставови 2 и 3“ од **Законот за вонпарнична постапка** („Службен весник на Република Македонија“ бр.9/2008).

Упатувањето на норми кои се непостоечки доведува до правна несигурност, нејасноти и забуна во практикувањето на правото на субјектите кои се засегнати со конкретната правна проблематика што доведува до повреда на принципот на владеење на правото.

15. Уставниот суд со Одлука У.бр.133/2017 од 18 април 2018 година, ги укина член 2 став 1 во делот: „и исполнет нормиран учинок“ и ставовите 2, 3 и 4 и член 7-б ставови 1 и 3 од **Законот за минимална плата во Република Македонија** („Службен весник на Република Македонија“ бр.11/2012, 30/2014, 180/2014, 81/2015, 129/2015 и 132/2017).

Законски утврдената минимална основна плата на работникот е регулирана со посебниот Закон за минимална плата и е посебно право кое не може да биде детерминирано од услов кој го доведува во прашање тоа загарантирано посебно право за утврдување на минималната основна плата на работникот.

Исто така, оспорената законска одредба со која се предвидува глоба за работодавачот - правно лице, ако не утврди нормиран учинок и ако не му издаде потврда на работникот за остварениот нормиран учинок не е во согласност со принципот на владеењето на правото, како и правната сигурност на граѓаните, како една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

16. Уставниот суд со Одлука У.бр.63/2017 од 20 јуни 2018 година, го укина член 4 став 3 од **Законот за основање на Државна комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка** („Службен весник на Република Македонија“ бр.130/2014, 53/2016 и 11/2018).

Со вклучувањето на Владата во процесот на именувања и разрешувања на носители на јавни и други функции утврдени со Уставот и со закон, преку можноста таа да предложи разрешување на претседателот или член на Државната комисија, се навлегува во сферата на работа на Собранието и се нарушува принципот на поделба на власта на законодавна, извршна и судска.

Покрај тоа, отсуството на законско регулирање на постапката за разрешување како и критериуми кога Владата може да предложи разрешување на претседателот или член на Државната комисија создава правна несигурност на граѓаните што е спротивно на уставното начело на владеењето на правото.

17. Уставниот суд со Одлука У.бр.153/2017 од 20 јуни 2018 година, ги укина членот 67 став 2 и членот 70 став 2 од **Законот за семејството** („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/1992, 9/1996, 38/2004, 33/2006, 84/2008, 67/2010, 156/2010, 39/2012, 44/2012, 38/2014, 115/2014, 104/2015 и 150/ 2015).

Со ограничувањето на правото детето во било кој период од животот да може да поднесе тужба за оспорување на татковство/мајчинство, односно со определување на одредена старосна граница, се ограничува правото на детето од моментот на создавање за вистинските биолошки родители да може да го оствари тоа право со поднесување на тужба, што е во спротивност со членот 25 од Уставот, членот 8 од Европската конвенција за заштита на човековите права, како и со членовите 3 и 7 од Конвенцијата за правата на детето.

18. Уставниот суд со Одлука У.бр.15/2018 од 9 јули 2018 година, го укина член 21-а став 1, во делот „членот 293-а став 3“ од **Законот за управната инспекција** („Службен весник на Република Македонија“ бр.69/2004, 22/2007, 115/2007, 51/2011, 164/2013, 41/2014, 33/2015, 156/2015, 193/2015 и 53/2016).

Оспорената одредба која упатува на примена на член кој воопшто не постои во Законот за општата управна постапка, доведува до правна несигурност, нејаснотии и забуна во практикувањето на правото на субјектите кои се засегнати со конкретната правна проблематика што е во спротивност со принципот на владеењето на правото.

19. Уставниот суд со Одлука У.бр.138/2017 од 3 октомври 2018 година, го укина член 252 став 2 алинеја 1 од **Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата** („Службен весник на Република Македонија“ бр.169/2015, 226/2015, 55/2016 и 83/2018).

Законски предвидената можност за одземање на лиценцата на испитниот центар поради неплаќање на финансиските обврски, го повредува правото на работа и достапноста на секое работно место секому под еднакви услови.

Неопределувањето на финансиските обврски чие неплаќање повлекува исклучително строга санкција – одземање на лиценца, остава простор за арбитрарност во примената на одредбата и го ограничува и правото на располагање со сопствениот приватен капитал која како институт во себе ја содржи диспозицијата на сопственикот.

20. Уставниот суд со Одлука У.бр.57/2017 од 24 октомври 2018 година, го укина член 4 став 2 од **Законот за основање на Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен** („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2011, 148/2013, 41/2014, 130/2014 и 53/2016).

Со вклучувањето на Владата во процесот таа да предложи разрешување на претседателот или член на Државната комисија, се навлегува во сферата на работа на Собранието и се нарушува принципот на поделба на власта на законодавна, извршна и судска.

Покрај тоа, во Законот воопшто не е уредена постапката за разрешување, ниту пак се утврдени критериумите кога Владата може да предложи разрешување на претседателот или член на Државната комисија.

Отсуството на законско регулирање на овие аспекти создава правна несигурност на граѓаните што е спротивно на уставното начело на владеењето на правото.

21. Уставниот суд со Одлука У.бр.63/2018 од 5 декември 2018 година, го укина членот 2 од **Законот за изменување и дополнување на Законот за безбедност и здравје при работа** („Службен весник на Република Македонија бр.30/2016).

Измената на членот од оспорениот закон се однесува на дел од член од Законот кој повеќе не е во правниот поредок, со

што се повредува начелото на владеење на правото уредено во член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија и правната сигурност на граѓаните.

22. Уставниот суд со Одлука У.бр.38/2018 од 12 декември 2018 година, го укина член 29 став 2 точка 5 од **Законот за трговските друштва** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/2004, 84/2005, 25/2007, 87/2008, 42/2010, 48/2010, 24/2011, 166/2012, 70/2013, 119/2013, 120/2013, 187/2013, 38/2014, 41/ 2014, 138/2014, 88/2015,192/2015, 6/2016, 30/2016, 61/2016, 64/ 2018 и 120/2018).

Забраната на основање на трговско друштво, претставува мерка со која директно се ограничува претприемништвото бидејќи се оневозможува основање на нови трговски друштва. Со оваа мерка се попречува слободната економска иницијатива, се спречува развојот и основањето на нови бизниси, со што директно се ограничува деловната конкуренција. Ова ограничување на слободата на пазарот и претприемништвото не може да се подведе под ниту едно од дозволените ограничувања утврдени во член 55 став 3 од Уставот.

1.2. Одлуки за укинување или поништување на други прописи и општи акти и колективни договори

Судот во текот на 2018 година интервенираше во повеќе подзаконски акти и тоа:

1. Уставниот суд со Одлука У.бр.37/2017 од 24 јануари 2018 година, ги поништи **Одлуката** бр. 08-4160/28 од 22.03.2017 година за **поништување на Одлуката за донесување на Деталниот урбанистички план „Голем ринг-Јужен дел-Запад“-Општина Центар-Скопје**, бр.07-5569/18 од 18.07.2012 година, донесена од Советот на Општина Центар, и **Решението** бр.09-4160/29 од 22.03.2017 година за **објавување на Одлуката за поништување на Одлуката за донесување на Деталниот урбанистички план „Голем ринг-Јужен дел-Запад“-Општина Центар-Скопје** бр.07-5569/18 од 18.07.2012 година, донесено од градоначалникот на Општина Центар.

Не постои законско овластување и пропишана постапка за поништување на легално донесен урбанистички план кој бил во сила и се применувал повеќе години, поради негова неусогласеност со новодонесен генерален урбанистички план, поради што со поништување на Деталниот урбанистички план донесен во 2012 година и враќање во примена планот од 2001 година, Општина Центар грубо ја нарушила правната сигурност на граѓаните и неосновано го довела во прашање правото на сопственост, на кој начин се повредува владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок во Република Македонија.

2. Уставниот суд со Одлука У.бр.39/2017 од 24 јануари 2018 година, ги поништи Одлуката број 08-4160/34 од 22.03. 2017 година донесена од Советот на Општина Центар, за поништување на Одлуката за донесување на изменување и дополнување на ДУП „Голем ринг – Јужен дел – Исток“ – Општина Центар – Скопје, број 07-2780/18 од 05.04.2012 година, донесена од Советот на Општина Центар – Скопје, и Решението број 09-4160/35 од 22.03.2017 година, донесено од Градоначалникот на Општина Центар – Скопје, за објавување на Одлуката за поништување на Одлуката за донесување на изменување и дополнување на ДУП „Голем ринг – Јужен дел–Исток“–Општина Центар–Скопје, бр. 07-2780/18 од 05.04.2012 година.

Не постои законски утврден основ ниту пак законски пропишана постапка за поништување на легално донесен урбанистички план кој бил во сила и се применувал повеќе години. Ваквото поништување на Деталниот урбанистички план и последиците од ваквата одлука грубо ја нарушуваат правната сигурност на граѓаните, неосновано го доведуваат во прашање правото на сопственост, на кој начин се повредува владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок во Република Македонија.

3. Уставниот суд со Одлука У.бр.36/2017 од 31 јануари 2018 година, ги поништи Одлуката број 08-4160/32 од 22. 03.2017 година, донесена од Советот на Општина Центар-Скопје, објавена во „Службен гласник на Општина Центар-Скопје“ број 6/2017, за поништување на Одлуката за донесување на изменување и дополнување на Деталниот урбанистички план за „Централно градско подрачје на Град Скопје-Мал ринг“-Општина Центар-Скопје, број 07-9816/8 од 21.12.2012 година, донесена од Советот на Општина Центар-Скопје и Решението број 09-4160/33 од 22.03.2017 година, донесено од градоначалникот на Општина Центар-Скопје,

објавено во „Службен гласник на Општина Центар -Скопје“ број 6/2017, за објавување на Одлуката за поништување на Одлуката за донесување на изменување и дополнување на Деталниот урбанистички план за „Централно градско подрачје на Град Скопје-Мал ринг“-Општина Центар - Скопје, број 07-9816/8 од 21.12.2012 година, донесена од Советот на Општина Центар-Скопје.

Нема основа во закон, ниту постапка пропишана во закон, совет на општина или совет на Градот Скопје, да поништуваат одлуки за донесени урбанистички планови. Со донесена таква одлука, сериозно и грубо се нарушува правната сигурност на граѓаните и неосновано се доведува во прашање уставната гаранција на правото на сопственост од член 8 став 1 алинеја 3 и член 30 став 1 од Уставот на Република Македонија.

4. Уставниот суд со Одлука У.бр.107/2017 од 31 јануари 2018 година, го укина членот 106 од **Одлуката за комунален ред на Општина Битола**, бр.07-31/15 од 29.11.2012 година („Службен гласник на Општина Битола“ бр.14 од 3 декември 2012 година), донесена од Советот на Општина Битола.

Единиците на локалната самоуправа можат да ги пропишуваат условите за чување на животни и домашни миленици исклучиво само по однос на дворните места. При тоа единиците на локалната самоуправа не се овластени да ги доуредат бројот на домашните миленици кои можат да бидат чувани во едно семејно домаќинство, начинот на нивното движење надвор од дворните места, барањето на посебно одобрение за чување на миленик од куќниот совет или пак да забрани чување на куче кое постојано лае и завива надвор од законски предвидена процедура.

5. Уставниот суд со Одлука У.бр.44/2017 од 7 март 2018 година, го укина членот 126, во делот: „и комуналните редари“, од **Одлуката за комунален ред и мерки за нејзино спроведување во Општина Лозово**, бр.0801-306/1, донесена од Советот на Општина Лозово на 3 март 2017 година.

Оспорениот член од Одлуката за комунален ред и мерките за нејзино спроведување во Општина Лозово пропишува инспекцискиот надзор над спроведувањето на Одлуката да го вршат и комуналните редари на Општината, во ситуација кога инспекциски надзор над примената на одредбите од

одлуката за комунален ред е делокруг на општинските комунални инспектори според Законот за комуналните дејности што не е во согласност со член 30 став 1, член 32 став 2, член 34 алинеја 5, членовите 35, 41, 42 и 44 од Законот за комуналните дејности.

6. Уставниот суд со Одлука У.бр.117/2017 од 4 април 2018 година, ја укина **Одлуката за усвојување на измена и дополнување на ДУП за УБ.34, за плански период 2015 – 2020, со плански опфат 3.07 ха – општина Тетово**, изработена од ДОО „Теплан“ – Тетово со тех.бр.11/15, донесена од Советот на Општина Тетово под бр.08-5221/40 од 28.04.2016 година („Службен гласник на Општина Тетово“ бр.38/2016).

Оспорената одлука не е во согласност со член 8 став 1 алинеи 3 и 10 од Уставот и со членот 25 од Законот за просторното и урбанистичко планирање од причина што и покрај тоа што доносителот на оспорениот акт ги спровел фазите во постапката за донесувањето на предметниот детален урбанистички план согласно одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање, за донесување на планот не е издадена согласност од надлежниот орган бидејќи биле утврдени недостатоци и забелешки во врска со планираниот простор на предметниот план.

7. Уставниот суд донесе **5 одлуки** со кои ги поништи Одлуките за распишување на **референдум на локално ниво за изградба на рудници**, притоа заземајќи ист став и со исто образложение. Тоа се следниве одлуки:

➤ Со Одлука У.бр.72/2017 од 2 мај 2018 година, ги поништи **Одлуката за распишување на референдум на локално ниво бр. 08-51/1**, донесена од **Советот на Општина Валандово** на 3 јули 2017 година и Одлуката за распишување на референдум на локално ниво број 08-54/3 донесена од Советот на Општина Валандово на 10.07.2017 и објавена во „Службен гласник на Општина Валандово“ бр.5/2017.

➤ Со Одлука У.бр.106/2017 од 8 мај 2018 година, ги поништи **Одлуката за распишување на референдум на локално ниво бр.08-1807/1** од 01.08.2017 година, донесена од **Советот на Општина Ново Село** на 25.07.2017 година, и Одлуката за распишување на референдум на локално ниво бр.08-1807/5 од 14.08.2017 година, донесена од Советот на Општина Ново Село на 11.08.2017 година.

➤ Со Одлука У.бр.74/2017 од 11 јуни 2018 година, ги поништи **Одлуката** број 08-392/3 од 19.06.2017 година за **распишување на референдум на локално ниво** („Службен гласник на Општина Дојран“ број 6/2017) донесена од **Советот на Општина Дојран**, Одлуката број 08-464/4 од 05.07.2017 година, за измена и дополнување на Одлуката број 08-392/3 од 19.06.2017 година, за распишување на референдум на локално ниво („Службен гласник на Општина Дојран“ бр.7/2017), донесена од Советот на Општина Дојран, и Одлуката бр.08-428/3 од 27.06.2017 година за измена и дополнување на Одлуката број 08-392/3 од 19.06.2017 година, за распишување на референдум на локално ниво, донесена од Советот на Општина Дојран.

➤ Со Одлука У.бр.105/2017 од 20 јуни 2018 година, ги поништи **Одлуката за распишување на референдум на локално ниво** бр. 08-1183/1, донесена од **Советот на Општина Босилово** на 20 јули 2017 година и Одлуката за распишување на референдум на локално ниво број 08-1229/1 донесена од Советот на Општина Босилово на 27.07.2017 и објавена во „Службен гласник на Општина Босилово“ бр.61/2017.

➤ Со Одлука У.бр.78/2018 од 12 декември 2018 година, ги поништи **Одлуката за распишување на референдум на локално ниво**, бр.09-626/1, донесена од **Советот на Општина Гевгелија** на 15 март 2017 година („Службен гласник на Општина Гевгелија“ бр.3/2017) и Одлуката за измена и дополнување на Одлуката за распишување на референдум на локално ниво, бр.09-784/1, донесена од Советот на Општина Гевгелија на 6 април 2017 година („Службен гласник на Општина Гевгелија“ бр.5/2017).

Правото на граѓаните на локална самоуправа, односно правото на граѓаните да ја остваруваат власта на локално ниво преку форми на непосредно одлучување како што е референдумот, не е неограничено по својот предмет. Граѓаните во единиците на локалната самоуправа по пат на референдум можат да одлучуваат само за прашања што се од надлежност на општината, во коишто не спаѓа прашањето за експлоатација на минералните сировини и отворање на рудници за нивна преработка за што одлучуваат органите на централната власт.

Советите на Општините спротивно на Устав и на закон, распишале локален референдум за прашање што не се во нивна надлежност, односно за прашање за коешто тие не се овластени со закон да одлучуваат, со што постапиле спротивно на Амандман XVII од Уставот и спротивно на членовите

20, 28 и 36 од Законот за локалната самоуправа и на членовите 2, 36 и 38 од Законот за референдум и други облици на непосредно изјаснување на граѓаните.

8. Уставниот суд донесе 14 одлуки со кои ги поништи Одлуките за распишување на референдум на локално ниво за населување и интеграција на бегалци/мигранти, притоа заземајќи ист став и со исто образложение. Тоа се следниве одлуки:

➤ Со Одлука У.бр.126/2017 од 30 мај 2018 година, ја поништи **Одлуката за распишување и спроведување референдум во Општина Радовиш**, донесена од Советот на Општина Радовиш, број 08-1202/1 од 04.09.2017 година, објавена во „Службен гласник на Општина Радовиш“ број 09/2017.

➤ Со Одлука У.бр.131/2017 од 11 јуни 2018 година, ја поништи **Одлуката за распишување на референдум на локално ниво бр. 09-1682/1**, донесена од Советот на Општина Гевгелија на 06.09.2017 („Службен гласник на Општина Гевгелија“ бр.12/2017).

➤ Со Одлука У.бр.120/2017 од 20 јуни 2018 година, ја поништи **Одлуката за распишување на референдум на локално ниво**, донесена од Советот на Општина Аеродром, број 09-337/2 од 07.09.2017 година, објавена во „Службен гласник на Општина Аеродром“ број 15/2017.

➤ Со Одлука У.бр.128/2017 од 20 јуни 2018 година, ја поништи **Одлуката за распишување на референдум на локално ниво бр.09-2725/7** од 31.08.2017 година донесена од Советот на Општина Гази Баба („Службен гласник на Општина Гази Баба бр.08/2017).

➤ Со Одлука У.бр.102/2017 и У.бр.121/2017 од 27 јуни 2018 година, ја поништи **Одлуката за распишување на референдум на локално ниво**, бр.09-63/3 од 04.09.2017 год. донесена од Советот на Општина Битола („Службен гласник на Општина Битола“ бр.9/2017).

➤ Со Одлука У.бр.124/2017 од 27 јуни 2018 година, ја поништи **Одлуката за распишување на референдум на локално ниво бр.25-3900/3** од 12.09.2017 година донесена од Советот на Општина Велес („Службен гласник на Општина Велес“ бр.12/2017).

- Со Одлука У.бр.119/2017 од 9 јули 2018 година, ја поништи **Одлуката за распишување на референдум на локално ниво**, број 35-1657/3, донесена од **Советот на Општина Прилеп** на 4 септември 2017 година („Службен гласник на Општина Прилеп“ бр.9/2017).
- Со Одлука У.бр.122/2017 од 9 јули 2018 година, ја поништи **Одлуката за распишување на референдум на локално ниво** бр.08-3069/8 од 30.08.2017 година, донесена од **Советот на Општина Кавадарци** („Службен гласник на Општина Кавадарци“ бр.62/2017).
- Со Одлука У.бр.125/2017 од 9 јули 2018 година, ја поништи **Одлуката за распишување на референдум на локално ниво** бр. 08-11800/4 донесена од **Советот на Општина Охрид** на 12.09.2017 година („Службен гласник на Општина Охрид“ бр.12/2017).
- Со Одлука У.бр.127/2017 од 9 јули 2018 година, ја поништи **Одлуката за распишување на референдум на локално ниво** бр.09-6703/5 од 05.09.2017 година, донесена од **Советот на Општина Карпош** („Службен гласник на Општина Карпош“ бр. 12/2017).
- Со Одлука У.бр.130/2017 од 9 јули 2018 година, ја поништи **Одлуката за распишување на референдум на локално ниво** бр.08-236/6 од 06.09.2017 год. донесена од **Советот на Општина Неготино** („Службен гласник на Општина Неготино бр.8/2017).
- Со Одлука У.бр.123/2017 од 3 октомври 2018 година, ја поништи **Одлуката за распишување на референдум на локално ниво** бр.08-2458/2 од 04.09.2017 год. донесена од **Советот на Општина Ѓорче Петров** („Службен гласник на Општина Ѓорче Петров бр.13/2017).
- Со Одлука У.бр.129/2017 од 3 октомври 2018 година, ја поништи **Одлуката за распишување на референдум на локално ниво** бр.09-1620/1, донесена од **Советот на Општина Кочани** на 31 август 2017 година („Службен гласник на Општина Кочани“ бр.8/2017).
- Со Одлука У.бр.118/2017 од 12 декември 2018 година, ја поништи **Одлуката за распишување на референдум на локално ниво** бр.08-5723/1 од 05.09.2017 год. донесена од **Советот на Општина Штип** („Службен гласник на Општина Штип“ бр.07/2017).

Правото на граѓаните на локална самоуправа, односно правото на граѓаните да ја остваруваат власта на локално ниво преку форми на непосредно одлучување како што е референдумот, не е неограничено по својот предмет. Граѓаните во единиците на локалната самоуправа по пат на референдум можат да одлучуваат само за прашања што се од надлежност на општината.

Граѓаните во единиците на локалната самоуправа по пат на референдум можат да одлучуваат само за прашања што се од надлежност на општината, во коишто не спаѓа прашањето за интеграција на бегалците за што одлучуваат органите на централната власт, односно Владата и надлежните министерства за внатрешни работи и труд и социјална политика.

9. Уставниот суд со Одлука У.бр.95/2017 од 20 јуни 2018 година, ја укина **Одлуката за донесување на Детален урбанистички план** за Градска четврт „3 06“, опфат помеѓу бул. „Партизански одреди“, ул.„Московска“, бул.„Македонија“ и бул. „8-ми Септември“, Општина Карпош-Скопје, бр. 09-89/3 од 05.01. 2016 година („Службен гласник на Општина Карпош“ бр.2/2016).

Необјавувањето на Одлуката за неспроведување на стратегиска оцена при донесување на ДУП, на веб-страницата на општината, значи повреда на постапката за донесување на ДУП предвидена со Законот за просторно и урбанистичко планирање, што води кон повреда на начелото на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

10. Уставниот суд со Одлука У.бр.134/2017 од 9 јули 2018 година, ја укина **Одлуката за донесување на Детален урбанистички план** за Градска четврт „3 04, опфат помеѓу бул. „Илинден“ бул.„8-ми Септември“, р.Вардар и ул. „Љубљанска“, Општина Карпош-Скопје, бр. 09-6118/25 од 12.07.2016 година („Службен гласник на Општина Карпош“ бр.9/2016).

Постапката за донесување на ДУП не е во целост запазена доколку одлуката не е објавена на начин и постапка пропишана со закон што води кон повреда на начелото на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, поради што оспорената одлука не е во согласност со член 8 став 1 алинеи 3 и 10 од Уставот на Република Македонија, со членот 15-в од Законот за

просторно и урбанистичко планирање и со член 65 Законот за животната средина.

11. Уставниот суд со Одлука У.бр.136/2017 од 9 јули 2018 година, ја укина **Одлуката за донесување на Детален урбанистички план** за Градска четврт СЗ 19 (Влае 2), помеѓу бул. “Партизански одреди”, ул. “Ацо Шопов”, ул. „Војвода Васил Чакаларов” (Циборовски) и река Вардар, Општина Карпош-Скопје, донесена од Советот на Општина Карпош-Скопје, број 09-6118/4 од 12.07.2016 година, објавена во „Службен гласник на Општина Карпош”, број 9/2016.

Објавувањето на одлуката за спроведување или за неспроведување на стратедиска оцена на веб-страната на Општината, е дел од законски пропишаната постапка за донесување на детален урбанистички план, од кој зависи информирањето на јавноста и остварувањето на правото на правна заштита во областа на заштитата и унапредувањето на животната средина.

Необјавувањето на одлуката на начин и постапка пропишани со Законот за животна средина, значи дека не е во целост запазена постапката за донесување на детален урбанистички план, предвидена со Законот за просторно и урбанистичко планирање, што води кон повреда на начелото на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

12. Уставниот суд со Одлука У.бр.31/2017 од 3 октомври 2018 година, ја укина **Одлуката за донесување на Детален урбанистички план** за УЗ 1 блок 1.2 и блок 1.4 и УЗ 3 дел од блок 3.4. Општина Охрид, плански период 2009-2014, бр.07-6092/40 од 30.06.2014 година, донесена од Советот на Општина Охрид („Службен гласник на Општина Охрид“ бр.7/2014).

Недавањето дозвола за археолошко истражување на делот од Деталниот урбанистички план кој претставува споменична целина и културно наследство согласно законските одредби, значи дека одлуката била донесена без почитување на сите фази од постапката што претставува суштествен недостаток во постапката за планирање. Од тие причини, оспорената одлука не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот, што се однесува на уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата, како и со законските

уредувања по однос на фазите на постапката за нејзино донесување.

13. Уставниот суд со Одлука У.бр.156/2017 од 3 октомври 2018 година, ги укина **Тарифата на премии за осигурување на сопствениците на моторни возила од одговорност на штети предизвикани на трети лица** во целина, донесена од Комисијата за осигурување од автомобилска одговорност на 6 мај 2006 година и Тарифата за изменување и дополнување на Тарифата на премии за осигурување на сопствениците на моторни возила од одговорност на штети предизвикани на трети лица донесена од Комисијата за осигурување од автомобилска одговорност на 14 јули 2017 година („Службен весник на Република Македонија“ бр,144/2017).

Необјавувањето на Тарифата од 2006 година во службеното гласило на Републиката, со што се оневозможува јавноста да биде запознаена со нејзината содржина и нема услови за нејзина примена, а објавувањето на нејзините измени и дополнувања во 2017 година кои не можат да егзистираат самостојно без основната Тарифа не е во согласност со член 52 став 1 од Уставот на Република Македонија.

14. Уставниот суд со Одлука У.бр.135/2017 од 5 декември 2018 година, ја укина **Одлуката за донесување на Детален урбанистички план** за Градска четврт „3 05“, опфат помеѓу: бул. „Илинден“, бул. „8-ми Септември“, бул. „Партизански одреди“ и „Љубљанска“, Блок 1, Блок 5 и Блок 8, Општина Карпош-Скопје, бр. 09-89/2 од 05.01.2016 година („Службен гласник на Општина Карпош“ бр.2/2016).

Објавувањето на одлуката за спроведување или за неспроведување на стратешка оцена на веб-страницата на Општината, е дел од законски пропишаната постапка за донесување на детален урбанистички план, од кој зависи информирањето на јавноста и остварувањето на правото на правна заштита во областа на заштитата и унапредувањето на животната средина.

Необјавувањето на одлуката на начин и постапка пропишани со Законот за животна средина, значи дека не е во целост запазена постапката за донесување на детален урбанистички план, предвидена со Законот за просторно и урбанистичко планирање, што води кон повреда на начелото на владењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

15. Уставниот суд со Одлука У.бр.24/2018 од 25 декември 2018 година, го укина делот: „втори братучеди“ од алинејата 3 и делот: „братучеди на вашиот брачен другар“ од алинејата 5 од делот: „III.2 Ангажман на блиски лица“ од 4-та страна на Изјавата за интереси содржани во **Правилникот за формата и содржината на образецот на изјава за интереси** („Службен весник на Република Македонија бр.146/2009).

Со пропишување на поширок опфат на роднини во Изјавата за интереси од Правилникот за формата и содржината на образецот на изјавата за интереси од опфатот на роднини предвиден во членот 3 алинеја 5 од Законот за спречување на судир на интереси Државната комисија за спречување на судир на интереси го повредила владеењето на правото.

2. РЕШЕНИЈА ЗА НЕПОВЕДУВАЊЕ ПОСТАПКА

Во текот на 2018 година Уставниот суд со решение за неповедување постапка за оценување на уставноста на закони, односно уставноста и законитоста на подзаконски акти заврши **63 предмети**.

Од овие предмети, како покарактеристични ги издвојуваме следниве:

1. Уставниот суд со Решение У.бр.91/2016 од 24 јануари 2018 година, не поведе постапка за оценување на уставноста на член 266 став 5 од **Законот за извршување** („Службен весник на Република Македонија“ бр.72/2016 и 142/2016).

Усогласувањето на Адвокатската тарифа со Законот за извршување за учество на адвокатот во дејствија на извршител со утврден соодветен надомест на трошоците и награда за преземените дејствија од страна на адвокатот, не ја повредува загарантираната самостојност и независност на адвокатурата, правото на награда односно правото на соодветна заработувачка и е во согласност со начелото на уставност и законитост уредено во член 51 од Уставот на Република Македонија.

2. Уставниот суд со Решение У.бр.46/2017 од 21 февруари 2018 година, не поведе постапка за оценување на уставноста на член 34 став 8 во делот: „Предност во рангирањето има оној кандидат со подолг работен стаж стекнат кај извршител, нотар, адвокат, во правосудни органи и органи на државна управа од областа на правосудство и финансии“ и член 218 од **Законот за извршување** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 72/2016 и 142/2016).

Определбата на законодавецот, времетраењето и видот на работниот стаж да влијаат при рангирањето на кандидатите за извршител, во ситуации кога кандидатите имаат ист број на освоени бодови, при што предност во рангирањето има оној кандидат со подолг работен стаж стекнат кај извршител, нотар, адвокат, во правосудни органи и органи на државна управа од областа на правосудство и финансии, претставува еден од посебните услови што законодавецот ги пропишал за именување на извршител со цел стекнатите знаења и искуства да помогнат поквалитетно да се извршува должноста извршител, на кој начин се елиминира субјективниот елемент при избор на извршител.

Со пропишувањето еден вид заштитна клаузула во смисла што на недозволеност на извршувањето на врз парични средства на сметка на Републиката и на нејзините органи, единиците на локалната самоуправа и јавните претпријатија не може да се дозволи доколку тие средства се неопходни за вршење на нивната дејност, односно задачи, со што на одреден начин, се штити постоењето и функционирањето на државата, нејзините органи, единиците на локалната самоуправа и јавните претпријатија, не се ограничува слободата на пазарот и претприемништвото и еднаквоста на учесниците во истиот и не се доведува во прашање принципот на правна сигурност.

3. Уставниот суд со Решение У.бр.120/2016 од 14 март 2018 година, не поведе постапка за оценување на уставноста на член 1 став 1 зборовите: „извршени во периодот од 2008 до 2015 година“ и став 3 зборовите: „извршени во периодот од 2008 до 2015 година“, член 3 став 1 зборовите: „Оваа одредба не се однесува на разговор или изјава која претставува јавен интерес“, член 5 и член 7 зборовите: „а ќе започне да се применува од 1 јули 2017 година“ од **Законот за заштита на приватноста** („Службен весник на Република Македонија“ број 99/2016).

*Законодавецот има уставно овластување да го уреди прашањето за заштита на приватноста на граѓаните во одредена ситуација, конкретно во врска со материјалите кои произлегуваат од незаконското следење на комуникации извршени во периодот од 2008 до 2015 година, а определбата тоа да го стори со посебен закон (*lex specialis*), не значи повреда на уставните одредби за владеењето на правото и заштита на основните слободи и права на човекот и граѓанинот.*

Неосновани се наводите дека заштитата на приватноста треба да биде апсолутна и дека јавниот интерес нема оправдување за отстапување од ваквата заштита.

Законодавецот има уставно овластување да определи дека законот ќе влезе во сила со денот на објавувањето во службеното гласило, но притоа да ја одложи неговата примена за определено време.

4. Уставниот суд со Решение У.бр.5/2018 од 21 март 2018 година, не поведе постапка за оценување на уставноста на: членот 148 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.98/2012,166/2012, 15/2013, 170/2013, 43/2014, 44/2014, 113/2014, 160/2014, 188/2014, 20/2015, 61/2015, 97/2015, 129/2015, 147/2015, 154/2015, 173/2015, 217/2015, 217/2015, 26/2016, 120/2016, 132/2016 и 35/2018) и член 53 став 2 од Законот за стечај („Службен весник на Република Македонија“ бр.34/2006, 126/2006, 84/2007, 47/2011, 79/2013, 164/2013, 29/2014, 98/2015 и 192/2015).

Со временото запирање на користење на пензијата во случај кога корисникот на пензијата ќе заснова работен однос, односно ќе врши дејност од која ќе остварува дополнителен приход, како законски утврдено решение не се задира во веќе стекнатото право на пензија, што значи дека тие ниту се отуѓуваат ниту се одземаат, туку користењето на правата од пензиското и инвалидското осигурување може да престане или да се ограничи само во случај и под услови предвидени со закон. Не постои уставна пречка со закон да се предвиди на лицата кои на друг начин ја обезбедуваат својата социјална сигурност, по стекнувањето право на лична пензија, а не со користење на пензијата, привремено да им мирува користењето на пензијата со што, не се повредува начелото на владеење на правото и начелото на хуманизмот, социјалната правда и солидарноста како темелни вредности на Уставот на Република Македонија.

Доколку нормата регулира незавршени односи или односи кои се во тек нема повратно дејство поради што, оспорениот член 148 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување е во согласност и со уставната забрана за повратно дејство на законите.

Со оспорениот член од Законот за стечај не се повредува начелото на владеењето на правото и уставно гарантираното право на жалба против одлуките донесени во прв степен пред суд, од причини што одредбата не треба да се гледа изолирано сама за себе туку во контекст на целината на Законот. Законот за стечај предвидува водење на постапка согласно одредбите од Законот за парничната постапка, па така незадоволната странка има законски можности во смисла на одредбите од Законот за парничната постапка да ги остварува своите права, поради што со оспорениот член од Законот за стечај не се повредува Аманманот XXI од Уставот.

5. Уставниот суд со Решение У.бр.152/2017 од 11 јуни 2018 година, не поведе постапка за оценување уставноста на член 43 став 2 од Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ бр.72/2016 и 142/2016).

Определбата на законодавецот извршителот да не одговара за причинетата штета, доколку незаконитоста или неисполнувањето на должностите, не е утврдено во постапка по изјавен приговор е во согласност со уставните одредби, бидејќи решението со кое судот го усвоил приговорот за сторените незаконитости, или сторено пропуштање за преземање на определено законско дејствие претставува основ за водење на парнична постапка за надомест на штета според правилата на облигациите.

Приговорот против неправилностите при извршувањето е поставен како средство за заштита на странките во случај на неправилности и незаконитости сторени од страна на извршителот при спроведувањето на самото извршување, кое уредување води кон брзо, стручно и ефикасно извршување на одлука на суд или орган, односно, функционален и ефикасен систем на извршување.

6. Уставниот суд со Решение У.бр.49/2018 од 27 јуни 2018 година, не поведе постапка за оценување на уставноста на член 37 од Законот за обука и испит за директор на основно училиште, средно училиште, ученички дом и отворен граѓански универзитет за доживотно учење

(„Службен весник на Република Македонија“ бр. 10/2015, 145/2015, 192/2015 и 30/2016).

Со законски пропишаната обврска за сите кандидати за директор по 1-ви септември 2018 година, да имаат положено испит за директор согласно одредбите на новиот закон, сите кандидати за директор се ставаат во иста правна положба, поради што со таквата определба не се повредува уставното начело на владеењето на правото и нема повратно дејство на Законот.

7. Уставниот суд со Решение У.бр.11/2018 од 9 јули 2018 година, не поведе постапка за оценување на уставноста на членот 3 од **Законот за амнестија** („Службен весник на Република Македонија“ бр.11/2018).

Не постои уставна определба дека амнестијата мора да биде општа и да се однесува на сите кривични дела, туку законодавецот има уставно овластување да определи за кои кривични дела ќе даде амнестија, со оглед дека не постои уставно ограничување за тоа.

8. Уставниот суд со Решение У.бр.29/2018 од 3 октомври 2018 година, не поведе постапка за оценување на уставноста на член 104 став 2 во делот: „доколку со закон поинаку не е утврдено“ од **Законот за работните односи** („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 50/2010, 52/2010, 124/2010, 47/2011, 11/2012, 39/2012, 13/2013, 25/2013, 170/2013, 187/2013, 113/2014, 20/2015, 33/2015, 72/2015, 129/15 и 27/2016) и член 18 став 1 точка б) во делот: „или наврши 64 години возраст“ од **Законот за нотаријатот** („Службен весник на Република Македонија“ бр.72/ 2016 и 142/2016).

Членот 104 од Законот за работните односи не може да се применува за сите вработени во сите области на општествениот живот, од причина што од неговата содржина во оспорениот дел јасно произлегува дека тој има супсидијарна примена во случаи кога со друг, посебен закон истата проблематика не е уредена поинаку, како што е во случајот со Законот за нотаријатот кој единствено предвидел дека службата на нотарот престанува со навршување на 64 годишна возраст.

Институтот нотар не може да се подведе под поимот работник, бидејќи нотарите не склучуваат договори за вработување со министерот за правда, нотарот не работи за плата и други примања, ниту пак извршува работи според упатства на работодавач, од причина што нотарот својата служба ја врши самостојно за времето за кое е именуван врз основа на закон за што остварува и соодветна награда.

Оттука, нотарите не се наоѓаат во идентична, ниту пак во слична положба со вработените врз кои се применува Законот за работните односи, така што и нивното изземање од опфатот на овој закон во однос на можноста за продолжување на работниот однос по навршувањето на определена возраст не претставува дискриминација.

9. Уставниот суд со Решение У.бр.40/2018 од 24 октомври 2018 година, не поведе постапка за оценување на уставноста на член 44 ставови 2, 3, 4, 5, 6 и 7 од **Законот за вработените во јавниот сектор** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/2014, 199/2014, 27/2016 и 35/2018).

Пропишаната можност за преземање на вработен во јавниот сектор со негова согласност во друга институција, во случај кога неговото работно место се укинува поради укинување, трансформирање или намалување на надлежноста на институцијата во која е вработен, на работно место на исто ниво, односно на работно место за кое ги исполнува општите и посебните услови пропишани во актот за систематизација на другата институција, не претставува повреда на правото на слобода при вработување, ограничување на слободите и правата на човекот и граѓанинот и создавање правна несигурност кај вработените.

10. Уставниот суд со Решение У.бр.98/2017 од 31 октомври 2018 година, не поведе постапка за оценување на уставноста на член 8-а став 1 алинеја 4 во делот: „или постапка за престанок на работен однос“ од **Изборниот законик** („Службен весник на Република Македонија“ број 40/2006, 136/2008, 148/2008, 155/2008, 163/2008, 44/2011, 51/2011, 142/2012, 31/2013, 34/2013, 14/2014, 30/2014, 196/2015, 35/2016, 97/2016, 99/2016, 136/2016, 142/2016, 67/2017, 125/2017, 35/2018, 99/2018 и 140/2018).

Забраната за време на изборниот процес да не можат да се започнуваат постапки за престанок на работниот однос во државни и јавни институции и ставањето во мирување на започнатите постапки не ја загрозува правната сигурност на граѓаните во остварувањето на правата кои произлегуваат од работниот однос, вклучително и на правото на престанок на работниот однос.

11. Уставниот суд со Решение У.бр.54/2017 од 21 ноември 2018 не поведе постапка за оценување на уставноста на член 383 став 4 од **Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата** (“Службен весник на Република Македонија” број 169/2015, 226/2015, 55/2016 и 11/2018).

Постапката за порамнување со издавање на мандатен платен налог, подразбира дека сторителот се согласил со наплаќање на изречената глоба, поради што отпаѓа можноста за правно средство (приговор или жалба).

Исто така, со оспореното законско решение не се повредува уставно загарантираната судска заштита на законитоста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања од членот 50 од Уставот, бидејќи чинот на издавање на мандатен платен налог е дејствие кое следи доколку предлогот за порамнување, со издавање на мандатен платен налог, е прифатен од страна на сторителот на прекршокот со цел да се избегне водење на прекршочна постапка пред надлежен суд, односно пред надлежен орган за сторени прекршоци.

12. Уставниот суд со Решение У.бр.115/2017 од 5 декември 2018 година, не поведе постапка за оценување на уставноста на членот 230 од **Законот за пензиското и инвалидското осигурување** („Службен весник на Република Македонија“ бр.98/2012, 166/2012, 15/2013, 170/2013, 43/2014, 44/2014, 97/2014, 113/2014, 160/2014, 188/2014, 20/2015, 61/2015, 97/2015, 129/2015, 147/2015, 154/2015, 173/2015, 217/2015, 27/2016, 120/2016 и 132/2016).

Ограничувањето на највисокиот износ на пензијата не е во спротивност со уставната гаранција на правото на сопственост и еднаквоста на граѓаните. Станува збор за мерка која се превзема во јавен интерес, за да се обезбеди стабилност на пензискиот фонд. Мерката е пропорционална и не може да се смета дека е прекумерна, бидејќи и покрај ограничувањето,

осигурениците на кои се однесува оваа одредба се пензионери со највисоки пензиски примања во земјата.

13. Уставниот суд со Решение У.бр.128/2016 од 9 јули 2018 година, не поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на **Одлуката за промена на името на ОУ „Вера Циривири-Трена“ с. Дебреште во ООУ „Али Фетахи - Окијар“ с.Дебреште**, заведена по број 08-1536/8 од 27.05.2016 година, донесена од Советот на Општина Долнени на седницата одржана на ден 27 мај 2016 година и објавена во („Службен гласник на Општина Долнени“ бр.6 од 3 јуни 2016 година).

При донесување на оспорената одлука биле запазени сите фази и дејствија за нејзино донесување согласно член 9 од Законот за уставните, поради што не може да се покрене прашањето за нејзината уставност и законитост.

14. Уставниот суд со Решение У.бр.88/2018, У.бр.90/2018 и У.бр.91/2018 од 19 септември 2018 година, не поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на **Одлуката за распишување на референдум бр.08-4666/1, донесена од Собранието на Република Македонија на 30 јули 2018 година** („Службен весник на Република Македонија“ бр.140/2018).

Пропишаниот консултативен референдум како облик на остварување на власта на граѓаните не го повредува уставно утврдениот принцип граѓаните на Република Македонија власта да ја остваруваат преку демократски избрани претставници, по пат на референдум и други облици на непосредно изјаснување за прашања за кои Собранието ќе ги оцени како оправдани. Тоа поточно значи и треба да се толкува како можност граѓаните да бидат консултирани за одредено прашање од пошироко значење.

Поаѓајќи од природата на ваквиот референдум–консултирање на граѓаните со цел да се осознае нивното расположение за одредено прашање, произлегува незадолжителниот карактер на одлуката, односно дека одлуката не предизвикува правна, туку само морална обврска Собранието да постапи согласно со волјата на граѓаните. Уставно право е на Собранието да одлучи дали, кога и како ќе пристапи кон уредување на прашањето за кое биле консултирани граѓаните на ваков референдум.

Одлуката за распишување на референдумот е јасна, недвосмислена и законита и ги содржи сите потребни елементи од каде дека не се основани наводите за повреда на членот 9 од

Законот за референдум и други облици на непосредно изјаснување на граѓаните.

15. Уставниот суд со Решение У.бр.67/2017 од 31 октомври 2018 година, не поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на **Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за градска четврт И 10, Општина Аеродром, Плански период 2016-2021**, број 09-161/22 од 6.04.2017 година, донесена од Советот на Општина Аеродром, на 5 април 2017 година, („Службен гласник на Општина Аеродром“ бр.7/2017).

Доносителот на оспорениот акт ги спровел фазите во постапката за донесувањето на предметниот детален урбанистички план, согласно одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање и во согласност со тоа и надлежното Министерство за транспорт и врски дало согласност на предлог-планот.

Уставниот суд не е надлежен да ја оценува меѓусебната согласност на деталните урбанистички планови со генералниот урбанистички план, како акти од ист ранг, со оглед на тоа дека се подзаконски акти.

3. БАРАЊА ЗА ЗАШТИТА НА СЛОБОДИ И ПРАВА

Во текот на 2018 година, до Судот беа поднесени вкупно 11 барања за заштита на слободи и права врз основа на член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Северна Македонија.

Од поднесените барања за заштита на слободи и права во текот на 2018 година, најголем број се однесуваа на заштита од дискриминација (по основ на политичка припадност, по основ на пол, раса, верска и национална припадност што ја подразбира и етничката припадност), додека останатите на заштита на слободата на мислата и јавното изразување на мислата, уверувањето, совеста, политичкото здружување, како и на заштита на слободниот пристап кон информациите, слободата на примање и пренесување на информации.

Судот во текот на 2018 година, реши девет предмети за заштита на слободите и правата (од кои две се барања примени во текот 2017 година).

Решените барања за заштита на слободите и правата се однесуваа на заштита од дискриминација врз основа на: политичка припадност, имотна и социјална положба, пол, раса, верска и национална припадност што ја подразбира и етничката припадност, заштита на слободата на мислата и јавното изразување на мислата, уверувањето, совеста, политичкото здружување, како и на заштита на слободниот пристап кон информациите, слободата на примање и пренесување на информации.

Од вкупниот број решени барања за заштита на слободите и правата, седум беа отфрлени поради постоење процесни пречки за одлучување или поради ненадлежност. Во едно барање, Судот донесе Одлука со кое се одбива барањето на подносителот бидејќи утврди дека не е сторена дискриминација по основ на верска и национална припадност спрема подносителите на барањето и Решение со кое го отфрли барањето за забрана на дискриминација по основ на политичка припадност поради постоење на процесни пречки за одлучување. (У.бр.42/2018)

По предметот У.бр.116/2017 за заштита на слободите и правата се одржа и јавна расправа и Судот утврди повреда на правото на слободата на мислата и јавното изразување на мислата и забраната на дискриминација по основ на политичка припадност.

4. ИЗДВОЕНИ МИСЛЕЊА

Во текот на 2018 година во однос на донесени одлуки и решенија на Судот, согласно членот 25 став 6 од Деловникот на Уставниот суд, беа издвоени и писмено образложени седум издвоени мислења на судии и тоа во предметите: У.бр.135/2016, У.бр.96/2016, У.бр.49/2018, У.бр.128/2016, У.бр.88/2018, 90/2018 и 91/2018, У.бр.115/2017 и У.бр.93/2018.

IV. ЈАВНОСТ ВО РАБОТАТА НА СУДОТ

Согласно Деловникот на Уставниот суд, работата на Судот е јавна.

Претставниците на средствата за јавно информирање редовно можат да присуствуваат на седниците на Судот. Известување на јавноста за работата на Судот се врши континуирано и преку интернет страницата

на Уставниот суд за дневниот ред на секоја закажана седница. После секоја завршена седница претставниците на средствата за јавно информирање сеопфатно се информираат за одлуките и решенијата што ги донел Судот.

Одлуките и решенијата откако ќе бидат изготвени и потпишани од Претседателот на Судот се објавуваат на Интернет страницата на Уставниот суд, така што се достапни на стручната и друга јавност: (www.ustavensud.mk).

Информирањето на јавноста во 2018 година исто така се остваруваше и преку соопштенија.

V. МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА

Во текот на 2018 година, во рамките на активностите на меѓународната соработка, претставници од Судот учествуваа на повеќе мултилатерални и билатерални настани. Истовремено Судот продолжи да ја остварува веќе воспоставената соработка со Венецијанската комисија на Советот на Европа преку својот офицер за врски.

Од активностите на меѓународната мултилатерална соработка ги издвојуваме следниве:

Претседателот на Уставниот суд, Никола Ивановски, судијата Сали Мурати и советникот м-р Симона Герасимова - Јовановска на покана на претседателот на Европскиот суд за човекови права, присуствуваа на свечената седница на Европскиот суд за човекови права која по повод официјалниот почеток на судиската година на тој суд се одржа од 25-28 јануари 2018 година во Стразбур, Франција.

Судијата Сали Мурати во периодот од 6 - 10 март 2018 година учествуваше на меѓународниот симпозиум по повод 150 годишнината на Касациониот суд на Република Турција што се одржа во Анкара, Турција.

Делегација на Уставниот суд предводена од претседателот на Судот, Никола Ивановски, судијата Владимир Стојаноски и генералниот секретар Александар Лазов учествуваше на Меѓународната конференција на тема: „Уставно судство – предизвици и перспективи“ организирана по повод

прославата на 25 години од постоењето на Уставниот суд на Република Словачка што се одржа во Кошице, Словачка во периодот од 10 до 13 април 2018 година.

Во периодот од 12 -14 април 2018 година, судиите на Уставниот суд д-р Дарко Костадиновски и д-р Осман Кадриу учествуваа на Регионалната конференција на тема: „Даночно право и уставно судство“ која се одржа во Брчко, Босна и Херцеговина.

На покана на Уставниот суд на Република Турција, делегација на Уставниот суд во состав од претседателот на Судот, Никола Ивановски и судиите: Владимир Стојаноски и Сали Мурати, од 24 до 29 април 2018 година, престојуваше на одбележувањето на 56-та годишнина од постоењето на Уставниот суд на Турција. По тој повод беше одржан Меѓународен симпозиум на тема „Оценка на првите пет години од воведувањето на уставната жалба“.

Судиите на Уставниот суд Елена Гошева и Сали Мурати, учествуваа на Меѓународниот симпозиум по повод 150 години од постоењето на Државниот совет на Република Турција, што се одржа во периодот од 9 – 13 мај 2018 година во Анкара, Турција.

Делегација на Уставниот суд предводена од претседателот на Судот Никола Ивановски, судијата Владимир Стојаноски и советникот м-р Симона Герасимова – Јовановска, учествуваа на Меѓународната конференција на тема: „Уставот во ерата на глобални промени и целите на уставната контрола“ што се одржа во Санкт Петербург, Русија во периодот од 14 – 19 мај 2018 година.

Претседателот на Уставниот суд, Никола Ивановски и судијата Вангелина Маркудова во периодот од 23 – 25 мај 2018 година учествуваа на Регионалната конференција на тема: „Улогата на Уставниот суд и регионалните судови во заштита на човековите права и основните слободи – заедничка одговорност“ што се одржа во Будва, Црна Гора.

Во период од 4-7 јуни 2018 година во Софија, Република Бугарија, на покана на Уставниот суд на Република Бугарија, делегација на Уставниот суд предводена од претседателот на Судот, Никола Ивановски, судиите: Насер Ајдари, д-р Осман Кадриу, д-р Дарко Костадиновски, Вангелина Маркудова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски, генералниот секретар Александар Лазов и државниот советник за меѓународна соработка

Татјана Јањиќ – Тодорова оствари билатерална средба со Уставниот суд на Република Бугарија. Во текот на работниот дел на билатералната средба, уставните судии разговара на тема: „Уставната заштита на избирачкото право“ и „Уставното судство – прокламативна или вистинска независност“, како и за други теми од областа на уставното право и уставно-судската практика.

Делегација на Уставниот суд предводена од претседателот на Уставниот суд, Никола Ивановски, судијата Елена Гошева и државниот советник Татјана Јањиќ - Тодорова, учествуваше на Подготвителниот состанок на 18-от Конгрес на Конференцијата на Европските Уставни судови како што се одржа во периодот од 13 – 15 јуни 2018 година во Прага, Чешка.

Државниот советник за меѓународна соработка и офицер за врски со Венецијанската комисија Татјана Јањиќ-Тодорова, учествуваше на 17-от состанок на за Заедничкиот совет за уставна правда на Европската комисија за демократија преку правото (Венецијанска комисија) што се одржа во Лозана, Швајцарија во периодот од 26-28 јуни 2018 година.

Во периодот од 3 -7 јули 2018 година, делегација на Уставниот суд во состав од претседателот на Судот, Никола Ивановски, судијата Вангелина Маркудова и советникот м-р Симона Герасимова-Јовановска учествуваше на Меѓународната конференција на тема: „Држава управувана со владеење на правото и уставното судство: вредности и приоритети“ што се одржа во Баку, Азербејџан.

Делегација на Уставниот суд предводена од претседателот на Судот, Никола Ивановски, судијата Насер Ајдари и советникот м-р Симона Герасимова - Јовановска , учествуваше на Меѓународната конференција на тема: „Уставни судови: гаранција за опстојување на демократијата во општеството“ што се одржа во периодот од 11 – 14 јули 2018 година во Андора.

Во периодот од 9-12 септември 2018 година, на покана на Уставниот суд на Република Македонија, делегација на Уставниот суд на Република Турција предводена од претседателот на Судот, г. Зухту Арслан, судиите: г. Хасан Тасин Ѓуксан и г. Реџеп Комурџу и судија известител на Судот, г-ѓа Шермин Биртане, остварија билатерална средба со Уставниот суд на Република Македонија. Во текот на работниот дел на билатералната средба, уставните судии разговараа на темите: „Уставната жалба во

Македонија и системот на индивидуалната уставна тужба во Турција“ и „Тужбите пред ЕСЧП и одлуките против двете држави“. Делегацијата на Уставниот суд на Република Турција беше примена и од Претседателот на Република Македонија, Н.Е. г. Ѓорѓе Иванов и од министерот без ресор во Владата на Република Македонија, г. Аднан Кахил. Оваа посета е продолжение на одличната соработка помеѓу двата уставни судови и е во рамките на Меморандумот за разбирање и билатерална соработка помеѓу уставните судови на Република Турција и Република Македонија склучен во 2007 година.

Претседателот на Судот, Никола Ивановски и советникот м-р Симона Герасимова – Јовановска учествуваа на Меѓународниот симпозиум на тема: „Пристап до уставна правда: нови предизвици, *A posteriori* уставна контрола“ што се одржа во Маракеш, Мароко во периодот од 26 – 29 септември 2018 година.

Во периодот од 8 до 10 октомври 2018 година, делегација на Уставниот суд во состав од претседателот Судот, Никола Ивановски и судијата д-р Дарко Костадиновски учествуваше на Регионалната конференција на тема: „Допринос во унапредувањето на правната држава преку одлуките на уставните судови во областа на апстрактната контрола“ што се одржа во Белград, Србија.

Претседателот на Уставниот суд, Никола Ивановски и судијата Насер Ајдари учествуваа на церемонијата по повод на 9-та судиска година на Уставниот суд на Република Косово што се одржа во Приштина на 25 октомври 2018 година.

Делегација на Уставниот суд во состав од претседателот на Уставниот суд, Никола Ивановски, судијата Сали Мурати и советникот м-р Симона Герасимова - Јовановска, учествуваше на Меѓународната конференција на тема: „Улогата на високото судство во заштитата на владеење на правото и основните права“ наменета за повисоките судови на земјите членки на Организацијата на исламската соработка“ што се одржа во периодот од 14 – 16 декември 2018 година во Истанбул, Турција.

VI. СОРАБОТКА ВО РАМКИТЕ НА ПРОЕКТОТ ЗА ХОРИЗОНТАЛНА СОРАБОТКА НА СОВЕТОТ НА ЕВРОПА И ЕВРОПСКАТА УНИЈА

Во рамките на проектот за хоризонтална соработка со Советот на Европа и Европската унија, во мај 2018 година беше пуштена во работа новата редизајнирана и модернизирана веб-страница на Уставниот суд со што се унапреди системот на пребарување на предметите, со цел олеснување на пристапот на јавноста до уставно-судската практика на Уставниот суд.

VII. СОРАБОТКА СО ТАIЕХ ПРОГРАМАТА НА ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

Во рамките на TAIEH инструментот на Европската комисија, од 20-23 февруари 2018 година, во Уставниот суд се реализира експертска мисија чија цел беше проценка на сегашниот модел на заштита на човековите права што го применува Судот, но и подготвеноста за воведување на „целосна“ уставна жалба, врз основа на постоечките капацитети, внатрешната организација и методите на работа, системот за управување со датотеки и ИТ поддршка.

Притоа, од страна на Европската комисија, како експерт беше ангажирана д-р Јасна Омејец, професор на Правниот факултет при Универзитетот во Загреб; член и заменик-претседавач на Поткомисијата за правосудство на Венецијанската комисија од Република Хрватска; и поранешен претседател на Уставниот суд на Република Хрватска (2008 - 2012 година).

Врз основа на остварената посета, беше изготвен Извештај кој содржи приказ на утврдената фактичка состојба и соодветни заклучоци.

Како особено значајни заклучоци од овој извештај се следните: постоење на целосно оправдани причини за донесување посебен закон со кој ќе се регулираат платите и другите работни договори на уставните судии (надоместоци и други лични примања и компензации, период на вработување, социјално осигурување, годишен одмор и други слободни денови, нивните права по престанокот на мандатот итн.), како еден од начините на зацврстување на самостојноста на Судот; нарушена административна автономија на Судот во однос на Владата со директната примена на Законот за административни службеници при изборот на

вработените и донесувањето актите на внатрешна организација и систематизација на работните места и со ставањето на Судот под директен надзор на Агенцијата за администрација; постоење на итна потреба за зајакнување на капацитетот на административниот персонал на Судот; непостоење на финансиска автономија на Судот и исклучително ниско ниво на предвидени буџетски средства за потребите на Судот.

VIII. МАТЕРИЈАЛНИ УСЛОВИ ЗА РАБОТА

Со Буџетот на Република Македонија за 2018 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.196/2017) за функционирање на Судот беа предвидени средства во висина од 35.382.000,00 денари (околу 575.317,00 евра), кои со Изменувањето и дополнувањето на Буџетот на Република Македонија за 2018 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.207/2018) се зголемени за 100.000,00 денари, односно буџетот изнесуваше вкупно 35.482.000,00 денари (околу 576.643 евра).

Висината на средствата кои се определуваат со Буџетот не се доволни за нормално и непречено функционирање на Судот и потребно е нивно зголемување.

Уставен суд на Република Северна Македонија

Кеј Димитар Влахов бр.19

1000 Скопје

тел. +389 2 3163 063, Претседател

тел. + 389 2 3165 153, Генерален секретар

факс +389 2 3119 355

e-mail: mail@ustavensud.mk

Интернет: www.ustavensud.mk

Издавач:

Уставен суд на Република Северна Македонија

Редакција:

Никола Ивановски, Претседател

Елена Гошева, судија

Насер Ајдари, судија

д-р Дарко Костадиновски, судија

Александар Лазов, генерален секретар

Татјана Јањиќ-Тодорова, државен советник

Стручна подготовка и статистичка обработка на податоци:

м-р Лариса Милевска, советник

Јаготка Гијовска, самостоен референт